

Angelica archangelica L. in het Noorden van het land

door

M. T. JANSEN (Veenendaal) en D. T. E. VAN DER PLOEG (Sneek)

In HEUKELS-VAN OOSTSTROOM, Flora van Nederland, 15e druk, 1962 wordt over het voorkomen van *Angelica archangelica* L. vermeld: in uiterwaarden, vooral in grienden langs Waal, Merwede, Rijn, Lek, Nieuwe Maas, Gelderse en Oude IJssel.

Sindsdien is de soort op diverse plaatsen buiten het rivierengebied aangetroffen. Ook in het Noorden van het land werd zij een aantal malen gevonden. Vermeldingen vindt men in de jaarlijkse lijsten in Gorteria. Daar in deze lijsten evenwel niets gezegd wordt over de mate van voorkomen en men soms ook het wel of niet incidenteel zijn van de vondst moeilijk kan beoordelen, willen wij hier een overzichtje geven van de uitbreiding van *A. archangelica* voor zover deze ons bekend is geworden. Het zal blijken dat ook in het Noorden deze forse plant diverse kansen heeft gekregen en die hier en daar behoorlijk heeft weten te benutten.

In 1961 werd door ons *A. archangelica* voor het eerst in het Noorden aangetroffen aan de haven van Breezanddijk ongeveer halverwege de Afsluitdijk. Het betrof toen één fors, vruchtdragend exemplaar en een aantal nog erg jonge planten. In de volgende jaren breidde de plant zich eerst langzaam, daarna vrij snel uit. In 1965 vonden wij b.v. op de oorspronkelijke standplaats een vrij grote concentratie; in 1968 had de plant ook de overzijde van de haven bereikt en telden wij een 50-tal grote planten en talloze kleinere. Opgemerkt zij, dat de haven veel gebruikt wordt voor opslag van stortsteen, rijnshout en andere materialen voor onderhoud en versterking van de Afsluitdijk.

Vergelijkbaar met het voorkomen op Breezanddijk is dat bij de werkhaven van de Lauwerszeewerken aan het Bootsgat bij Oostmahorn. Hier werd *A. archangelica* door ons voor het eerst gezien in 1963. De plant stond daar toen in diverse jonge exemplaren in de buurt van het rijshout dat voor het maken van zinkstukken werd gebruikt. Sindsdien heeft de grote engelwortel zich hier gehandhaafd, maar een spectaculaire uitbreiding konden wij niet vaststellen.

De derde werkhaven waar wij *A. archangelica* zagen was Schokkerhaven in de Noordoostpolder in 1966 en 1967.

Kan men het voorkomen van *A. archangelica* op bovengenoemde vindplaatsen nog als adventief beschouwen, in mindere mate is dat het geval met het voorkomen op de Waddeneilanden. In 1961 werd onze plant gesignaleerd op Terschelling (Groene Strand; med. J. Tanis). Ons is niet bekend of en hoe de soort zich hier wist te handhaven. Op Ameland heeft de soort echter behoorlijk vaste voet gekregen. Reeds in 1962 werd zij hier waargenomen. In 1965 bleek ons een vrij talrijk voorkomen op de aanwas tussen paal 4 en 5 en tot 1968 kon een gestadige uitbreiding worden vastgesteld. Op Schiermonnikoog is *A. archangelica* blijkens de „Lijst van plantesoorten” van het Laboratorium voor Plantenoecologie te Haren (Gr.) nog niet aangetroffen.

Summary

The authors point out the occurrence of *Angelica archangelica* L. in the northern part of the Netherlands. The species was found there for the first time in 1961 on the IJsselmeer dam; in 1963 it appeared near Oostmahorn (prov. Friesland), and in 1966 near Schokkerhaven (Noordoostpolder). Moreover the species was noticed in two of the Frisian Islands viz. Terschelling (1961) and Ameland (1962). In most of the mentioned localities *A. archangelica* has established itself.